

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Riksantikvarieämbetet, utdrag ur byggnadsregistret, Tegelsmora kyrka
Sundquist, Nils, *Tegelsmora kyrka*, Upplands kyrkor 129, Uppsala 1990.
Upplandsmuseet, arkivet, handlingar om Tegelsmora kyrka

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1450-1500	Tegelsmora kyrka uppförs i gråsten med gavelrösten och portaler i tegel. Alla byggnadsdelar, långhus, kor, vapenhus och sakristia, uppförs i ett sammanhang. Kyrkan hade även en takryttare i trä mitt på långhustaket. Spår av takryttaren som revs 1859 syns fortfarande på vinden bland takstolarna.	Sundquist, s4 f
1504	Kyrkan dekorerades med målningar i valv och på väggar. Konstnärens namn var Erik Östensson. Hans namn är känt genom Rhezelius teckningar av och noteringar om kyrkan på 1630-talet.	Sundquist s 6
1713	Kyrkan försågs med ny bänkinredning.	Sundquist s 24.
1727	Kyrkans fönster vidgades och klockstapeln byggdes	Sundquist s 24.
1765	Ny altaruppsats och predikstol. Donerades av ätten de Geer (ägare av Lövsta bruk och Tobo bruk) som fick patronatsrätt över kyrkan år 1724.	Sundquist s 24 f
1859	Renovering av valv som delvis murades om pga. sättningar i grunden och sprickbildning. Vid renoveringen avlägsnades alla medeltida målningar utom i vapenhuset. Hela kyrkan putsades om invändigt.	Sundquist s 8
1893	1893 genomfördes en restaurering. Över det gamla golvet lades ett nytt brädgolv, ny läktare byggdes, bänkinredningen från 1713 byttes ut mot nya öppna bänkrader. Dopfunten och det medeltida altarskåpet flyttades ut till vapenhuset. I koret byggdes ny altarring.	Sundquist s 26
1908	Kyrkan fick en ny orgel. Samma år skedde en kyrkogårdsutvidgning.	Sundquist s 26, 30
1934	Ny restaurering efter ritningar av arkitekten Ragnar Jonsson. Nya slutna bänkkvarter byggdes med återanvändande av 1893 års bänkar. Tegelgolvet frilades. Den gamla målningen framtoogs på altaruppsats och predikstol. I vapenhuset framtoogs de senmedeltida valvmålningarna. Försök att ta fram medeltidsmålningarna i kyrkorummet var förgäves. De var helt	Sundquist s 26 Upplandsmuseet, "Förslag till restaurering av Tegelsmora kyrka" av R

	bortknackade 1859. Det medeltida altarskåpet flyttades in i koret och placerades på dess södra vägg. Ny värmeledning installerades och pannrum anordnades under vapenhuset.	Jonsson 1960.
1957	Kyrkogården utvidgas efter ritningar av arkitekt Martin Westberg.	Sundquist s 30.
1964-65	Stor invändig renovering efter förslag av arkitekt Ragnar Jonsson. Nytt kalkstengolv lades. Nya innerbågar monterades i fönstren. Läktarbarriären försågs med ett av smide genombrutet mittparti. Syftet var att få in mer ljus från det stora fönstret i västra gaveln. En flytt av den gamla orgeln förbereddes därför också. I källaren under vapenhuset placerades wc och elcentral och förråd. En trappa upp till vapenhuset byggdes. Skorstenen från pannan i vapenhuskällaren revs. Ljuskronorna elektrifierades. Konservering av altarskåp, predikstol och målningarna i vapenhuset gjordes av konservator Sven Carlsson.	Upplandsmuseet
1968	Orgeln från 1908 ersattes av en ny orgel tillverkad av A Magnusson i Göteborg. Orgeln placerades på södra delen av läktaren för att ej skymma ljuset från västfönstret.	Sundquist s 26 Upplandsmuseet
1972-73	Ny kyrkogårdsmur uppförs mot väster. Marken som är vattensjuk i västra delen av kyrkogården fylls ut.	Upplandsmuseet
1974	Renovering av klockstapeln	Upplandsmuseet
1992	Renovering och tjärstrykning av spåntaket.	Upplandsmuseet
1994	Tillstånd beviljades för utvidgning åt väster av kyrkogården.	Upplandsmuseet
2000	Ombyggnad av knäfallet på altarringen. Nytt skåp för liggande förvaring av textilier placeras i sakristian.	Upplandsmuseet
2001	Tjärning och ommålning av klockstapeln.	Upplandsmuseet
2003	Isolering av valvkapporna på vinden. Montering av dragstag tvärs över långhuset för att förhindra ytterligare sprickbildning i murarna. Förslag upprättat av Bjerking ingenjörbyrå.	Upplandsmuseet